

• Mitax-per Szegeden

„Elautózták” az ügyfelek pénzét

Ha felütnénk néhány évvel ezelőtti reklámújságokat, akkor rögtön élénk tűnne, hogy mivel is foglalkozott a Szegeden bejegyzett Mitax Kereskedelmi Szolgáltató Értékesítő és Szervező Kft. A cég különféle árucikkek részleffizetéssel történő megvásárlásával kecsegtette ügyfeleit. Utóbbiak akadtak is szép számmal.

A jelentkezőket csoportokba osztották, havonta sorsoltak, hogy ki is kapja előbb a megrendelt portékát. Az ország valamennyi megyéjében akadt kuncsaftjuk, szám szerint 17 ezer. Közülük 198 személy tett feljelentést a társaság ellen, mivel sem az általuk óhajtott portékát nem kapták meg, sem a pénzüket vissza.

Hogyan működött a rendszer elméletileg? A jelentkezők szerződést kötöttek a Mitax Organ Kft.-vel, miszerint csatlakozni szándékoznak a cég beszerzési csoportjához, havonta fizetik az előleget, amelyből beszerzési alapot hoztak létre. A működési szabályzat úgy fogalmazott, hogy a különféle termékeket taggyűlés keretében sorsolják, illetve licitálás útján lehetett korábban hozzájutni egy-egy (jobbára műszaki) cikkhez.

A nyomozás adatai szerint a Mitax Organ Kft.-t dr. M. Zol-

tán ügyvezető irányította; ő hozta a döntéseket. A cég tevékenysége szinte kizárólag az említett értékesítésből állt, bevétele a tagok által befizetett előlegekből és a készpénzes eladásokból tevődött össze. Értelemszerűen a bevételt a termékek beszerzésére kellett fordítani, a fennmaradó összeggel, az általa beiktatott árrésszel gazdálkodhatott volna a kft., hogy működési költségeit fedezze. A gyakorlatban ez azonban nem így történt.

A Mitax 1991. és '94 között csupán autók lízingelésére 10 millió 400 ezer forintot fizetett ki. A könyvszakértő a cég ügyvitelében még számos csemeget is talált. Például azt is, hogy a társaság 9 millió forintot rövid lejáratú kölcsönt adott a Mikloid Kft.-nek 0, azaz nulla százalékos kamatra. Ráadásul a hitelt felvevő ekkor már felszámolás alatt állt.

A különféle ügyletekből a Mitax Organ Kft.-nek 27,7 millió forint vesztesége származott. Összesen 3 millió 650 ezer forint tértül meg belőle. A szegedi ügyészség különösen nagy vagyoni kárt okozó hűtlen kezeléssel, számviteli felelőtlenséggel vádolta meg az ügyvezető dr. M. Zoltánt. Az ügyben a tárgyalás megkezdődött a Szegedi Városi Bíróságon, ítélet később várható.

K. V.

Társasági ülés

• Munkatársunktól

A Dugonics Társaság elnöksége és művészeti szakosztálya október 27-én, kedden este 6 órákor rendezi szon következő felolvasóestjét a Városháza dísztermében. A promramban: Kétszáz, év Szeged kultúrtörténetében (elő-

adó: Tandi Lajos, a Szeged főszerkesztője), Magyarország és az 1999-es Frankfurti Nemzetközi Könyvvásár (dr. Bernáth Árpád egyetemi tanár, a Frankfurt 99 ügyvezető elnöke), illetve Imre Zoltán és a táncművészet (dr. Gyémánt Csilla egyetemi docens).

Gázkészülékek, falikazánok, konvektorok 4 órán belüli javítása
Szuper Elszó '57 Kft.
Szeged, Attila u. 16., tel.: 426-928, 420-008

K O N Z U M B A N K B E T É T E K

Családi Bankszámla

Számláját díjtalanul nyitjuk meg. A kamatokat havonta jóváírjuk. Teljesítjük közüzemi kifizetéseit.

A számlához VISA bankkártyákat is ajánlunk.

Havonta az első két bankkártyával történő készpénzfelvételt, bármely bank, illetve postahivatal pénztárából, vagy a Konzumbank és a K&H automataiból díjtalanul biztosítjuk.

Lekötési lehetőség	Éves kamat	EBKM
1 hó	15,50%	15,50%
3 hó	15,75%	15,75%
12 hó	15,00%	15,00%
lekötés nélkül	13,75%	14,65%

Aranydió betétjegy

A Konzumbank Aranydió betétjegye könnyen kezelhető, biztonságos megtakarítási forma, amely fix kamatot fizet.

Az Aranydió betétjegy bemutatásra szól, ezzel lehetőséget ad Önnek arra, hogy szabadon továbbajándékozza és ezzel kézzelfogható segítséget nyújtson szeretteinek. Váltható 3, 6 hónapos lekötési idővel 10.000, 100.000 és 500.000 forintos címletekben a Konzumbank fiókjában.

Lekötési lehetőség	Éves kamat	EBKM
3 hó	15,75%	15,75%
6 hó	16,00%	16,00%

KONZUMBANK

Üzleti körben - Családi körben

Hódmezővásárhely, Kossuth tér 2. Tel.: (62) 342-004

AZ MFB BANKSPOORT TÁJÁ

Novák István - a művészetek doktora

Tucatnyi magyar városban iskoláit dicsérik. Békésen, Mezőberényben, Szentesen, Orosházán és Gyulán városközpontok újjáépítésével bízták meg. Ajnácskői templomának küszöbét nemcsak a szlovákiak magyarok lepik át a csodaszép épület előtt is tisztelegvén. Az ópusztaszeri Feszty-körkép monumentális gúlatornyát pedig hetedhét határon túl is ismerik. Az építőművészet barátai már minden biznnyal kitalálták: e portré nem másról, mint Novák Istvánról szól. Aki szeptember vége óta elmondhatja magáról: a művészetek doktora címet, a DLA fokozatot illesztheti neve mögé. E magas rangú kitüntetés ürügyén kerestük fel Szeged főépítészt hivatalában. S mi másról is faggathattuk, mint arról a közel öt évtizedről, amikor is élete összefonódott az a csodaszép alkotással, amit építészetnek szólítunk.

Csuda időket átélt már ez az ország. Hogy mást ne mondjak, évtizedeken át az építészet nem soroltott a művészetek nagy családjába. Aztán fordult velünk a világ, s ma már azt is megérhetjük, hogy környezetiünk átalakítóinak munkáját is rangos díjakkal méltányolják. Öt évvel ezelőtt a felsőoktatásról szóló törvény például

visszaadta azt a jogot, hogy a kiemelkedő művészeti teljesítményt DLA-fokozattal, vagyis a Doktor of Liberal Arts (a művészetek doktora) címmel ismerjük el. A szegedi építészek közül elsőként Novák István vehette át a DLA diplomát. Akitől, ugyebár, e jeles alkalom kapcsán talán azt illenék kérdezni legelőször, hogyan is kanyarodott élete az építészet övényére. Netán mives ars poetica keretbe foglalására ösztökélhetnék. Igen ám, de itt van eme bizonyos DLA, amiről, sajnos, a szűk szakmai körön kívül vajmi kevesen tudnának akár csak két másodpercig is beszélni. Éljük hát gyorsan a lehetőséggel, s kérjük föl Novák Istvánt, a magyar építészet szeptemberben doktorrá avatott képviselőjét arra, hogy avasson be a DLA titkába.

A mestertestület ítélete

– Ezt a címet hazánkban egy 8 fős mestertestület ítélheti oda, mégpedig annak az építésznek, akit korábbi alkotásai alapján érdemesnek tartanak arra, hogy elvegezzon egy hároméves mestertestületben, mint rendezhesse kiállítását, s a neves szakmai zsűri előtt beszélhesen életútjának legfontosabb állomásairól. Ezt a utat nekem nem kellett végigjárnom, mivel Ybl-díjas alkotóként, s persze ismerve megvalósult műveimet, a mestertestület fölmentést adott. Így aztán szeptember 29-én Budapesten, a Műegyetem dísztermében olyan kiválóságok ítékeztek rólam, ama bizonyos mestertestületben, mint többek között Hoffer Miklós, a testület elnöke, Makovecz Imre, Finta József, Török Ferenc, Kerényi József Kossuth-díjas építészek, akik egyébként maguk is a DLA doktori cím birtokosai.

● **Novák István tehát megérdemelt, és doktornak találtatott. Ezzel a címmel azonban számos kötelezettség is jár. Most például arra kérném, hogy nyújtson át egy listát azokról az alkotásairól, amelyek megalapozták**

„Megőrizni és építeni – ez a legnehezebb dolog a mi szakmánkban...” – vallja a szegedi főépítész. (Fotó: Schmidt Andrea)

Névjegy

Novák István 1938-ban született Budapesten, majd gyermekkorát már Szentesen töltötte. A Szegedi Vedres István Építőipari Technikumban érettségizett, építészmérnöki diplomáját pedig 1961-ben vehette át a Budapesti Műszaki Egyetemen. Tervezőként, majd vállalati főépítésként 28 évig dolgozott Szegeden a Csomitérnél, majd 1990-ben önálló építész irodát hozott létre. Szarvas város főépítési munkáinak ellátásával 1988-ban bízták

ezt a magas rangú elismerést.

– Szívemhez legközelebb a Szlovákiában felépült ajnácskői templom áll. De örömmel beszélek a Baján átadott Német Nemzetiségi Központról is, vagy mondjuk az Ópusztaszeri Feszty-épületről. De számomra ugyanilyen fontos alkotásoknak tartom városközpont terveimet. Az elmúlt harminc évben például Békés, Mezőberény, Szentes, Orosháza, Gyula centruma formálódott át terveim alapján. Aztán itt vannak az iskolák: Budapesten, Hódmezővásárhelyen, Kecskeméten, Nyíregyházán, Kiskunhalason, Nyírbátorban, Pécsen, Tatabányán, Kiskáldán, Csepelen, s persze Szegeden tanulnak olyan létesítményekben, amelyeknek tervrajza it én írhattam alá. Terveztem még templomot Brassó városának, épültek postáim Siófokon, Balatonfűreden, Orosházán, világháborús emlékművet pedig Bálványoson, Cegléden, Csánádpalotán, Hevesen, Rábacsentmiklóson, Kisbárapáton, Vésztőn, Simontornyán, Tabon, Tiszakürtön, Diósgyőrben emeltek terveim alapján.

● **Biztosra veszem, hogy ez a felsorolás közel sem a teljesesség igényével állt össze. Vagyis adva vagyon egy építészdoktor, és tengernyi sok épülete. Ugye, elárulja, miként lehet ennyi tervet megalkotni 37 év alatt. Mert hogy 1961-ben vehette át, ugyebár, építészmérnöki diplomáját...**

Alaprajzok, metszetek, házak...

– Nagy munkabírású tervezőként tartanak számon, s ezt az állóképességet nem a tervezőasztal mellett szereztem meg. Sokkal inkább a szentesi uszodában, ahol 7 éves koromban kezdtem el úszni, s bár nagy versenyző nem lett belőlem, az edzések fegyelmező ereje a későbbiekben is sokat segített. Lehet, hogy furcsán hangzik, de ebben a medencében tem-pózza alakult ki bennem a tér-

látás adottsága is. Tudja, olyan ez, mint zenészeknél az abszolút hallás. Aztán középiskolás éveim során a szegedi építőipari technikumban már azt tapasztalhattam, hogy számomra az alaprajzok, a metszetek és homlokzatok gyorsan épületté alakulnak át.

● **Mi készítette arra, hogy az építész szakmát válassza?**

– Bár jómagam Budapesten születtem, a háború miatt Szentesre költözött családnk. Itt élt apai nagyapám, aki a Kurcparti város neves építőmestere volt. Egy-egy szentesi ház mellett elhaladva gyakran mondogatták szüleim: látod, ezt is nagyapád építette. Nem csoda hát, hogy vonzott ez a szakma, s mivel édesapám is az építőiparos szakma felé terelgetett, jelentkeztem a szegedi építőipari technikumba. Kiváló iskola volt ez akkoriban, a Piarista és a Baross gimnázium egykori tanárai oktattak, míg a padokban nem kevés x-es származású, a Rákosi korszakban megbízhatatlannak minősített famíliákban felnövő kamaszok ültek. Talán abban reménykedett az akkori hatalom, hogy néhányan majd csak leesünk az állványról. Nos, nem ez történt, túléltem jómagam is a négy középiskolási évet, és nagy örömmel fölvettem a Budapesti Műszaki Egyetemre.

● **Nem csodálom az örömet, hiszen a műegyetemről úgy tartják, hogy még a legnehezebb időkben is meg tudta őrizni hírnevét, nemzetközi rangját.**

– Pontosan így van. Bár a professzori kar akkortájt már kezdett kicserélődni, de még sokan taníthattak a régiek közül. Így például Pogány Frigyes professzor úr is, akinek előadásai nagyon nagy hatással voltak rám. Az ő könyveiben olvashattam először a komplex környezetalakításról, amelyhez tervezőmórnékként is mindig tartotam magam. Ennek lényege pedig nem más, mint a tájba álmódott házat olyan építményként felfogni, amelynek illeszkednie kell a körülötte korábban felépített házakhoz, az öröklött kapott városképhez, s az egyes épület-

Szeged széptésséért végzett munkásságát, s kitüntette már Szentes városa is. Békés megye szintén Építészeti Díjjal jutalmazta a Szegeden élő építész-művészt, s átvette már a Békés városért kitüntetést, a Mezőberény Városáért Díjat, és Szarvas Város Községpolgárlati Díját is. Kiskunhalason Bibó István-díjat kapott, tulajdonosa a Lechner Lajos Emlékplakettnek, a Beton Építészeti Díjnak és a Szófiai Bien-nále Díjnak.

B. Z.

részeknek is szervesen kell kapcsolódnuk egymáshoz. Nagyon fontosnak tartom azt is, hogy épületeim díszítésébe bevonjam a társművészeket, s mára már elmondhatom, hogy az elmúlt évtizedek során mintegy félszáz szobrásszal, festőművésszel és iparművésszel dolgozhattam együtt. Meggyőződésem, hogy az ő munkájuk eredményeként nemcsak épületeim, de azok használói is gazdagodtak. Bizom benne, hogy együttműködésünk során egy brutális kor, brutális, elhanyagolt környezet-kultúráját segítettük emberarcúvá tenni.

● **Nem volt könnyű dolguk, hiszen a hatvanas-hetvenes, de még a nyolcvanas évek magyar építészete is a betonmonstrumok sorozatgyártásával pusztította építészeti hagyományainkat.**

Csomitérv: hasznos iskola

– Hát az biztos, hogy a világ nem a komplex környezet-átalakításról szólt. A műegyetemről nagy tervekkel kísérült ifjú építészek munkái nem is valósultak meg, és jószerevével csak egy-két torzó maradt meg abból az időből. Mégis azt mondom, hogy nekem a Csomitérnél, ahol 28 évig dolgoztam, sikerült egy hasznos iskolába kerülnöm. Itt ugyanis kialakult a 60-as években a fiatal és öregebb tervezőket kiszolgáló nagyszerű társtervező és konstruktőr társaság is. Én tervezőként is hittem a környezetalakítás teljességében, falusi egészségházakat, községrendezési terveket készíttettem és belsőépítész feladatokat is vállaltam. Szekeres Mihály belsőépítésszel és T. Nagy Irén szobrászművésszel együtt dolgoztam úgy éreztem, sikerült kitör-nünk a kivitelezők diktálta, építőipar által meghatározott világból.

● **Mások is így gondolhatták, hiszen egymás után kapta a látványos eredményekkel kecsegtető megbízásokat. A sori talán kezdetük is a Feszty-körkép épületével.**

– A hetvenes évek végén kértek föl e hatalmas építmény megtervezésére. S miközben a tervezés során azt tartottam szem előtt, miként lehetne a leginkább illő környezetben bemutatni a honfoglalás eseményeit, földidzni a körkép elkészülésének korát, azt tapasztalhattam, hogy egyesek történelmi szemetet, látszatemléket emlegetve igyekeztek lejártni a körkép restaurálást. Igencsak sikeresen dolgoztak, mert a másfél évre tervezett építkezés aztán 15 évig eltartott, s volt olyan idő, amikor az épületbe madarak fészkeltek be magukat. Szerencsére ma már száz- és százazrek által látogatott múzeum, s nem madárház lett az Alföldön megtalálható kunhalmokra utaló óriási létesítményből. S ma már azt is elmondhatom, hogy négy lépcsőháza felülézetben egyenlő szárú keresztet formál, olyat, amilyen az ópusztaszeri monostor feltárása során talált bizánci faragványon látható. Ha ezt tudták volna az akkori megbízók, biztos el sem kezdődik az építkezés.

● **Ópusztaszer emlékparkja egyedülálló létesítmény az országban. Viszont Novák István tervezte oktatási létesítményből egy tucatnál is többet találhatunk a magyar városokban. Minek tulajdonítja, hogy oly sok település vezetése Önben látta a legmegfelelőbb iskola-tervezőt?**

Ha elhal az ima...

– Talán annak, hogy az egyeniskolák korszakában igyekeztem a szabványokkal és a beidegződésekkel szakitva, egy új térszrendszert kialakítani iskoláimban. Olyan létesítményeket megalkotni, amelyekben nem csak az iskoláskorú népesség, hanem a felnőtt lakosság egy részének művelődési, sport és szabadidős igényeit is kielégíthetik. Ennek jegyében valósultak meg terveim sok városban, s talán iskolatervezési gyakorlatomat méltányolták Szegeden is, amikor megbízást kaptam az utolsó lakótelepi iskola, az Arany János Általános Iskola terveinek elkészítésére. Az oktatási létesítmények sorában egyébként legnagyobb szabású tervem Baján valósult meg a Magyarországi Németek Művelődési Központjának átadásával.

● **Ha a felsorolt alkotások mellé tesszük Békés, Mezőberény, Orosháza városközpontjainak terveit, s eláruljuk, hogy nemcsak Szeged, hanem Szarvas városának is főépítész, máris kimondható: munkássága ezer szállal kötődik az Alföldhöz. Mi örömet talál ebben a sokak által olyan unalmasnak ítélt, nagy, lapos világban?**

– A táj és az ember, az ember és a szülőföld kapcsolata csodálatos ezen síkságon. És a feladat nagysága is megragadó: megőrizni minél többet abból a szép természeti környezetből. Régi idők emberei erősen hittek abban, hogy a világot a szentek imái tartják fönn, az ő imáik képezik az isteni energiát és erőt, amely a világot visszatartja a katasztrófától. És ha majd a Földön nem lesznek szentek, s az ima is elhal, a világ el fog pusztulni. Talán e ki-hűlt, posztmodern korban sem tekinthető romantikus, rajongó túlzásnak, ha én a jó építészetnek, a művészeteknek ilyen katasztrófa-elhárító szerepet tulajdonítok. Tudja, megőrizni és építeni, ez a legnehezebb dolog a mi szakmánkban...

Bátyi Zoltán